

Dissertatio Juridica Inauguralis De Differentiis Juris Romani Et Germanici In Doctrina De Donationibus Propter Nuptias

Recusa, Lipsiæ: Litteris Gabrielis Trogii, Anno M DCC XXXVI

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn87797103X>

Druck Freier Zugang

N. N. — 2 (13~~7~~.)

1. Hauptstück der jüdischen Familienrechnung, der unter dem Namen collectorum historia et juris patris veligen Reichenau Gabriel Joseph Grätz.
2. ^{ausg.} Hauptstück der jüdischen Familienrechnung, der unter dem Namen collectorum historia et juris patris. Grätz.
3. Fidei, gesten bey der Abfindung der Gräber von Pethus, von Balthasar.
4. Die Mittel zu dem Pothau der Balthasar, einen Archidamus, so ein wenig in die Geschichte der Pothau, unterhandelt. von Balthasar.
5. Hauptstück einesigen Themas, und andere nichten Balthasar, vater zu Grätz, der Archidamus, Grätz.
6. Balthasar, de legato.
7. Balthasar, de eo, quod iustum est circa mystas.
8. Balthasar, program ad Haselberg disputat: de contractibus et act. honesti et Ali. juris.
9. Balthasar progr. ad Hermann disput. de prerogativa juris germanici pro iure romano, in materia pactorum dotialium.
10. Balthasar progr. ad Fischer diss. de pecunia asseruatiōis in contractu locationis cond. solute, eiusque in Concursu Crediti iure.
11. Balthasar progr. ad Hen diss. de usufructu paterno in Iudis famili-
orum Familias.
12. Balthasar progr. ad Rudol. diss. de indole genuina simultanea
I. Germ. investiturae cum longobardica collatae.
13. Balthasar progr. ad Heß diss. de iure principis circa baptismum.
14. Balthasar progr. ad Balthasar diss. de iure peregrinorum singu-
lari in processum.
15. Balthasar progr. ad ab Joen diss. de vi matrimonii consummati.
16. Balthasar progr. ad Scherer diss. de libris s. matriculis ecclesi-
asticis etc.

17. Balthasar, progr. ad diss. Heybergii, de iure usus in censur. su creditorum J. Libenig. in eadem classe integre adjudicandis.
18. Balthasar progr. ad diss. de Paltenii, de favore depositi.
19. Balthasar progr. ad diss. Meyeri, de remissione in mercedis in locatione praediorum rusticorum abingens damnum ex huc pecuniarum Conductori contingens.
20. Balthasar progr. ad diss. ~~Balthasari~~ Schuffelii, de successione ab intest. ex iur. Libenig.
21. Balthasar, progr. ad diss. Balthasari, de origine fluviorum in genere, praecipue oblatorum in pomerania harumque in Dale.
22. Balthasar, de poena adulterii.
23. Weyßhul et Balthasar de Serenissimorum ducum pomeraniae meritis in rem literariam.
24. Balthasar de intellectu facultatibus ad voluntatem dei spiritus sancti ductu componendis.
25. Balthasar, de voluntate aut Angelorum Sanctitatem.
26. Balthasar, de iustificatione non physica sed forensi ad Christum functionis Christi pie celebrandum.
27. Balthasar de elutriatione spirituali.
28. Balthasar de diis gentium tutelariibus ex antiquitate quaedam.
29. Balthasar en. et quatenus illud restauratae humanae salutis medium ratione investigari possit.
30. Balthasar, de lucis religiosis.
31. Balthasar, de linguae usu et abusu morali.
32. Balthasar, progr. ad Christum archangelis in creati michaelis.

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS
DE
DIFFERENTIIS JURIS ROMANI ET
GERMANICI IN DOCTRINA
DE

**DONATIONIBUS
PROPTER NUPTIAS,**

QUAM
IN ILLUSTRIS ACADEMIA FRANCOFURTANA
PRÆSIDE

**DN. CHRISTIANO GODOFR.
HOFFMANNO,**

REG. MAJ. CONSIL. INTIMO, FACULT.
JURID. ORDINARIO, ET H. T. DECANO,
PRO

OBTINENDIS SUMMIS IN UTROQUE
JURE HONORIBUS

die III. Octobr. Anno M DCC XXVII.

VENTILANDAM PROPONET

M. CHRISTIAN. GODOFR. MÖRLINUS,
LIPSIENS.

L I P S I Æ

RECUSA LITTERIS GABRIELIS TROGII.

ANNO M DCC XXXVI.

(5)

DISSERTATIO JURIDICA IN AUCTORALIS

DE

DIFFERENTIIS JURIS ROMANI ET
GERMANICI IN DOCTRINA

DE

DONATIONIBUS
PROPTER NUPTIAS.

(QUAM

IN ILLUSTRI ACADEMIA FRANCOFURTANA

PRESIDE

DR. CHRISTIANO GODOFR.
HOFFMANNNO,

REG. MAJ. CONSIL. INTIMO, FACULT.
JURID. ORDINARIO ET H. T. ECANO,

PRO

OBTINENDIS SUMMIS IN UTROQUE
JURE HONORIBUS

die III. Octobr. Anno M DCC XXVII

VENTILANDAM PROPONET

M. CHRISTIAN. GODOFR. MÖRLINUS,

LIPSIIENSIS

L I P S I A

RECUSA LITTERIS GABRIELIS TROGII
ANNO M DCC XXXVI.

(2)

LECTORI BENEVOLO

S. P. D.

EDITOR LIPSIENSIS.

FRustra per aliquot annos desiderata fuit a multis solidae iuris prudentiae cultoribus praesens dissertatio; hinc quum ea haud ita pridem in manus meas pervenerit, non ineptum fore laborem existimaui, si eam denuo typis exscribendam curarem. Illustris Auctor, quem, superiori anno, praematura morte rebus humanis ereptum lugemus, hoc elegantissimo scripto lucem adfundere studuit doctrinae illi de donationibus propter nuptias, quae obscura non parum est & difficilis, magnasque olim rixas excitavit inter iureconsultos, qui ius Germanicum Romano permiscere consueverant. Tu, L. B. fruire nunc doctissimis hisce b. HOFFMANNI lucubrationibus, & si Tibi conatus meus non plane displiceat, plures commentationes, quae a celeberrimi nominis Viro divulgatae sunt, & apud nos rarius inveniuntur, adcurate recusas propediem expecta. Satis enim scio, librum, mendis, quas vocant, typographicis repletum, multum venustatis amisisse, et plerumque inuisum magnopere esse lectoribus; quod ne de hac etiam dissertatione dici queat, omnem industriam
A 2 adhibui,

ambui, et praeter ea quorundam Auctorum loca, minus recte adlata, in meliorem redegi ordinem. Caeterum bene omnino feceris, si illustr. Dn. a L U D E W I G differentias iuris Romani & Germanici in dote & donatione propter nuptias, Henr. B O D I N I dissertationem, cuius ipse Auctor p. 28. mentionem iniecit, de donatione propter nuptias, ab erroribus doctorum vindicata, nec non V. C. Tob. Jac. REINHARTHI, quiaam Academiam Gottingensem exornat, dissertationem Erfordiae defensam, de uxore, in donatione propter nuptias, neque dominium neque hypothecam tacitam habente, cum hac praesente diligenter conferre volueris. Vale, atque editori faue. Scribam Lipsiae, d. VII. Mens. Jun. A. O. R.

elo lo cc xxxv

F R U S T R A per alios quosdam Auctores, et in multis solis
iuris prudentiae cultoribus praeterea differtis; hinc
dum ea haud ita pridem in manus meas pervenerit,
non inopem fore laborum existimaui, si eam deus typis
exhibendam curarem. Illustr. Auctor, quem, superius
anno, praesens morte rebus humanis ereptum lugemus,
hoc elegantissimo scripto lucem adhibere studuit doctus.
Hac illi de donationibus propter nuptias, quae obicitur
non parum est & difficile, magnasque olim rixas excitavit.
inter interconsultos, qui in Germaniam Romano per-
miserunt, T. J. B. intere nunc doctissimus
hicce D. H O F M A N N I lucubrationibus, & si Tibi
comatus meus non plane displicet, plures commenda-
res, quae a celeberrimi nominis Viro diligenter sunt
& quod nos rariis invenimus, adhibere rectius probedem
expecta. Sane nimis librum, mendis, quas vocant,
typographicis repletum, nullum venustatis amissit, et
plurimum nullum magis esse lectoribus; quod ne
de hac etiam dissertatione dici queat, omnem industria
adhibui.

A. 2

§. I.

Matrimonium recte dicitur Jctis socie-
tas, qua in rebus humanis nulla san-
ctior reperitur. Omnis societas requi-
rit communionem: hinc neque illa a
foedere connubiali abesse debet. Ver-
satur circa corpus, fortunam & bona
matrimonium ineuntium, atque ho-
nestati & perpetuitati vinculi, quo

maritus & uxor junguntur, convenit. (a) Agnoverunt
eam multae gentes: antiquo Romanorum juri non fuit in-
cognita: (b) recesserunt tamen ab ea recentiores leges (c)
crescente in republica divortiorum licentia: (d) quo fa-
ctum, ut communio, quatenus ad bona conjugum perti-
net, intra angustiores limites constitueretur, diversa bo-
norum inter conjuges conditione introducta, quod vel
ex sola divisione bonorum, quae uxori ex legibus romanis
competunt, patet.

(a) Non negandum est, posse etiam matrimonium sine com-
munionem bonorum subsistere: nam ad finem conjugii non
pertinet, quamvis ex perverso hominum ingenio, prima ple-
rumque bonorum in contrahendis nuptiis soleat esse cura at-
que quaestio. Nulla adest obligatio perfecta, qua sibi invi-
cem bona communicare teneantur conjuges; potius multae
sunt

A 3

sunt rationes, quæ illam communionem dissuadere possint, si ad morum diversitatem, quæ non raro inter conjuges occurrit, respiciamus. Fatendum tamen, illam communionem arctissimæ amicitiae, quæ inter personas sanctissimo matrimonii nexu junctas intercedere debet, respondere: propterea eam approbarunt gentium mores: cum vero ab æquitate magis & arbitrio contrahentium dependeat, quam a legis naturalis præcepto, singulares etiam circa eam deprehendimus gentium leges & consuetudines.

(b) Varia istius communionis vestigia in corpore Juris Justinianei observantur. MODESTINUS nuptias definivit, *quod sint conjunctio maris & feminae, consortium omnis vitæ: divini & humani juris communicatio: l. 1. ff. de ritu nupt.* In GORDIANI Imperatoris rescripto uxor appellatur, *socia rei humanæ atque divine domus l. 4. C. de crimine expil. hered.* nobis tamen dubium videtur, an his verbis communionem illam bonorum, de qua hoc loco sermo est, innuere voluerit Imperator, cum lex quoque de amica, honoraria & ex juris necessitate non proveniente bonorum communicatione accipi queat: quo referenda etiam sunt ULPIANI verba l. 1. §. 15. ff. de Silvaniano senatus consulto: *quamquam neque viri servi proprie uxoris dicantur, neque uxoris proprie viri, commixta tamen familia & una domus est.* Id quidem certum est, juniore jurisprudentia eam communionem non fuisse approbatam. Eleganter de illa differuerunt Impp. THEODOS. & VALENT l. 8. C. de pactis convent: *ut vir, inquit, in his rebus, quas extra dotem mulier habet, nullam uxore prohibente habeat communionem, nec aliquam ei necessitatem imponat.* Addunt: *quamvis bonumerat, mulierem, quæ se ipsam marito committit, res etiam ejusdem pati arbitrio gubernari, attamen quoniam conditores legum æquitatis convenit esse fautores, nullo modo, ut dictum est, muliere prohibente, virum in paraphernis volumus se immiscere.* Pari ratione in l. 1. ff. de act. rer. amot. *domina quodammodo mariti vocatur.* Quæ de antiquissimo apud Romanos connubiorum jure afferri possunt, obscura sunt, multisque dubiis involuta: neque ea certiora, quæ de bonorum inter conjuges societate dicuntur.

Provo-

Provocare solent Doctores ad legem quandam Romuli de matrimonio, quam recensuit DIONYSIUS *Antiquitat. roman. lib. 2. p. 95. v. DN. PRÆSES historiae juris romano justiniane Vol. II. Parte I. pag. 17.* Patet ex isto loco, voluisse Romanos ut mulier viro legitime conjuncta, fortunarum & sacrorum illius socia esset. Sed an hæc de quavis uxore intelligenda sint, non caret dubio. De omni uxore sine discrimine ea acceperunt PAUL. MANUTIUS *de legibus cap. 16* & BALDUINUS *ad leges Romuli in XIII. p. 15.* Non sine fundamento alii monent, differentiam esse constituendam, inter uxores, quæ in manus mariti convenerant, & quæ non convenissent. CONVENIRE IN MANUM idem est, ac venire in potestatem: manus enim apud Romanos potestatem aliquam denotat. *l. 4 ff. de J. & J.* Aperte de illo uxorum genere loquitur DIONYSIUS: nam eam uxorem omnium facultatum & sacrorum participem fuisse docet, quæ *juxta sacratas leges uxoræ vopæ iugovs* convenisset cum viro, & paulo post ritus recenset, quibus indissolubile & sanctum matrimonium contrahendum esset. Aliter cum uxore, quæ in viri potestatem non fuisset redacta, comparatum erat; nulla familiæ acquirebat jura: hinc etiam separata a marito bona habebat, atque ex illis ea modo ad maritum transibant, quæ doti dicta erant. HOTM. *observ. de vet. ritu nupt. cap. XXVI.* Ipsa vero bonorum communio, quæ ex conventionem in manus mariti oriebatur, multa habuit singularia: constante enim matrimonio potiora mariti in communibus bonis erant jura: nam quamvis DIONYSIUS *h. cit.* scribat: *uxorem pudicam & marito in omnibus obsequentem æque ac illum domus fuisse dominam*: illud tamen dominium maritali potestati cessisse, vel ex eo constat, quod uxores per conventionem in manus mariti, ejus potestati quasi patriæ subjicerentur: inde in ejus bona succedebat, sicut in parentis filia. DIONYSIUS *l. 2. pag. 95.* COLL. MOSAIC. & ROMANAR. LEGUM *Tit. 16. §. 2.* apud patrem scilicet maritum jus filiæ consequabatur. GELL. XVIII. 6. talium nuptiarum, utpote filiarum familias, bona marito acquirebantur dotis nomine, ut CICERO docet in *Topicis c. 3.* Conf. ULP. *Fr. tit. XIX.*

§. 18. 19. habebant ipsæ tantum peculium *PLAUT. Casin. act. II. sc. 2. vers. 26.* nulla mariti cum uxore actio esse, neque ei donare poterat, ducto argumento a parentibus & liberis *L. 4. ff. de judic. l. 52. §. 5. ff. de furt. l. 31. §. 2. de donat.* rerum amotarum iudicium introductum *L. 1. ff. de act. rer. amot.* a testandi facultate exclusa *SCHULTING. ad CAJI Institut. l. 2. Tit. 2. §. 1. & ad ULP. Fr. tit. XX. §. 11.* in sui hæredis locum veniebat *GELLIUS XVIII. 6. CAJUS l. cit. tit. 16. §. 2.* maritus tutorem in testamento dabat *CUJAC. VII. Obs. 11.* quibus consideratis, natura communio patet inter maritum & uxorem moribus antiquissimis Romanorum cognita, ut non sine ratione dubitare queamus, an illa communio pro vera ac propria bonorum societate, an potius pro effectu maritalis potestatis & dominio in uxoris bona haberi debeat. Eo forte respexit controversia inter *Cassianos* & *Sabinianos* mota, cujus mentionem fecit *PAULUS l. 1. ff. de act. rer. amot.* Querebatur an contra uxorem actio furti obtineret. *NERVA*, *CASSIUS* existimabant, nequidem furtum eam facere, addita ratione, quia societas vitæ eam *QUODAMMODO DOMINAM* faceret: dissentiebant *SABINUS*, *PROCULUS*, afferentes, furtum quidem eam facere, sicuti *FILIA PATRIS* faciat, sed furti non esse actionem. Manifesto hic textus de uxore, quæ in manum convenerat, loquitur, quod vel ipsa comparatio uxoris cum filia evincit, ut non videamus quare viri doctissimus *DN. GRUPEN* in elegantissima tractatu de uxore romana cap. III. §. 10. pag. 70. verba illa de uxore, quæ in potestatem mariti non devenisset, intelligere voluerit. Favet nostræ interpretationi idem *PAULUS* in *L. 11. ff. de lib. & posth.* quo loco heredes sui, viventis patre, *QUODAMMODO DOMINI* appellantur.

(c) Desit in republica illa uxorum in manus mariti conventio: quæ de omiſſa confarreandi consuetudine testis est *CORN. TACITUS Lib. IV. Annal. c. 16.* videntur mulieres, auctis Romæ opibus & mutatis moribus, non ita se suæque bona maritis subijcere, sed simpliciter nuptias contrahere, sive, ut posteriori loquebantur tempore, in matrimonium convenire voluisse.

SCHUL-

SCHULTING *ad Ulpiani tit. VIII n. 2.* Hinc non miramur, quod in corpore juris Justiniano nulla uxorum, quæ simul in manum convenerant, occurrant vestigia: nisi, ut persuasi sumus *l. 1. ff. de action. rerum amotarum* huc trahere velimus. CUJACIUS qui dem suspicatur in *l. 15. ff. de ritu nupt. l. 121. §. 1. de verb. oblig.* a Jureconsultis scriptum fuisse *in manum convenire*, a Triboniano vero vocem: manus sublatam, substituta voce matrimonii, ut jam in matrimonium convenire legatur. Interim cum apud GELLIUM *Lib. XVIII. cap. 6.* aliosque veterum, ea locutio *in matrimonium convenire* observetur, dubia redditur Cujaciana conjectura, an in allegatis legibus, interpolatio Triboniani deprehendatur. Cæterum nobis videtur, tempore junioris jurisprudentiæ quædam ex conditione uxorum, quæ in manus convenerant, translata fuisse in uxores nudo connubii jure marito junctas.

(d) De jure divortiorum apud Romanos vide Excell. DN. HEINECC. *in append. ant. roman. L. I. §. 38.* Magna illorum in republica fuit frequentia: magna mariti in dimittendo, uxorum a viris divertendi licentia SENECA *de beneficiis III. 16* Non leve ex eo bonorum periculum uxoribus oriebatur. Quamdiu indissolubilis illa inter virum & uxorem subsisteret communio, sacro matrimonii foederi innixa, nullis, teste DIONYSIO *loc. cit.* de reddenda recipiendave dote opus fuit legibus. Jus illud quingentis fere annis Romæ fuit: nullæ rei uxoriæ actiones, nullæ cautiones: hæc demum divortiorum metu introducendæ & adhibendæ erant. Varias illarum formulas congeffit BRISSON. *de formul. lib. VI.* SERVIUS SULPITIUS in libro, quem de dotibus composuit, teste GELLIO *Noct. Attic. L. IV. c. 3.* primum cautiones rei uxoriæ necessarias esse scripsit, quum *Sp. Carvilius*, cui *Ruga* cognomentum fuit, vir nobilis, divortium cum uxore fecisset. His enim cautionibus neglectis, uxor in manu mariti constituta in casu divortii bonorum jacturæ se expositam cernebat.

(e) Bona uxoris communiter dividi solent in *dotalia*, *paraphernalia* & *receptitia*. DOTALIA bona a dote dicuntur. Dos vox origi-

B

ne

negraea, VARRO *de latina lingua* IV. 36. donum denotat, quo facilius conciliarentur matrimonia, constitutum. Hinc PAULUS l. 2. ff. *de jure dotium*, *reipublicæ, inquit, nostræ interest, mulieres dotes salvas habere propter quas nubere possunt*, & id usque eo probatum, ut non præsumatur, quenquam indotatam uxorem ducturum esse l. ult. §. 1. *D. quæ in fraud. credit.* indignissimum esse, mulierem indotatam duci & fructum dotis ab oneribus matrimonii separari. l. 11. *D. de pact. dotal.* Dabatur enim ad ferenda matrimonii onera: dabatur quoque in compensationem hereditatis paternæ, qua olim feminæ, nubendo familiæ exeuntes, excludebantur. PERIZONIUS *dissert. ad Legem Voconiam* II. pag. 113. Diversa autem mariti in bonis dotalibus jura, pro conditione, qua matrimonium contractum erat. Dos uxoris in mariti manu & mancipio existentis, penes maritum permanebat, & tota ipsius erat. HOTMANN. *de dotibus* cap. 7. §. 54. Clarius hæc liquent ex CICERONE in *Topic. IV.* cum *mulier viro in manum convenit, omnia, quæ mulieris fuerunt, viri sunt DOTIS nomine.* Egregie hæc confirmantur a BOETH. in *Topica Cicer. lib. 2. dispicio*, inquit, *quid perfecerit ipsa in manum conventio, atque ex eo argumentum traho; id autem est: Omnia viri dotis nomine fieri, quæcunque mulieris fuere, viri fieri dotis nomine, non præcedens tempore, sed statim propria vi naturæ.* Inverti tamen hæc mariti jura poterant, cautionibus & stipulationibus quoque de dote restituenda caveri. GRUPEN *de uxore rom. c. III.* §. 25. p. 107. Alia dotis ratio in uxore a mariti potestate exempta ULP. *Fr. VI.* §. 4. & 5. integra regulariter ejus erat restitutio; maritus vero durante matrimonio pro dotis habebatur Domino. HOTMANN. *de vet. ritu nupt. cap. XXVI.* hinc rem dotalem vindicare l. 11. *C. de jure dot.* ejus jussu servus dotalis hereditatem adire poterat l. 58. *D. solut. matrim.* Neque hoc mariti dominium excludebat uxoris dominium, quod Jureconsulti naturale, illud civile appellabant, l. 30. *C. de jure dot.* Effectus domini naturalis uxori reservatus erat; Hinc thesaurus inventus in fundo dotali in fructus non computabatur, sed dimidiam vir restituebat quasi in alieno inventum l. 7. §. 12. *solut. matrim.* NOODT. *ad tit.*

tit. de jure dotium pag. 504. irregulare hoc prorsus videbatur, cum duo in solidum non possint esse ejusdem rei domini & possessores *l. 5. §. ult. ff. commod.* Id vero legum subtilitate factum, monet JUSTINIANUS *l. 30. C. de jure dot.* Igitur non male dominium illud fictionibus juris annumeravit ALTESERRA *de fiction: juris c. 24. tract. primi p. 57.* neque nos fallit conjectura, sententiam de dominio mariti in dote enatam esse occasione jurium, quæ maritus in bonis uxoris ex conventionione in manus acquisiverat: nam ea in desuetudinem abeunte, effectus quidam istius matrimonii ad alterum connubiorum genus translati fuisse videntur. Bona vero, quæ dote non erant dicta, PARAPHERNA, quasi præter dotem data appellantur *l. 9. §. dotis de jure dot. l. 31. §. species de donat. vel extra dotem l. 17. C. de donat. inter v. & u. vel super dotem LIV. l. 26. c. 50.* Ea plerumque administrationi mariti sunt commissa, ita quidem, ut negotia uxoris judicialia sine ulteriori mandato expedire queat *l. 21. C. de procur. v. EYBEN. dissert. de jure paraphern.* His addere solent Doctores RECEPTITIA bona, occasione *lib. 8. C. de pact. conv.* in illis proprietatem & usumfructum & administrationem uxor sibi expresse reservat. Fatendum quidem, hanc divisionem in legibus romanis nusquam obvenire, neque huc applicari posse, quæ de receptitia dote, quam post mortem uxoris, quis sibi reddi a marito stipulabatur, in jure romano leguntur *l. 31. §. 2. de mortis causa donat.* ULPIAN. *tit. 6. n. 5.* nihil tamen impedit, quo minus distinctis his nominibus uti liceat. PERILL. Nob. DN. de BERGER *doctissima commentat: de discrimine bonorum uxoris §. 34. conf. GRUPEN l. cit. cap. 7. §. 7.* Ulterius in horum bonorum naturam atque differentias inquirere ab instituto nostro alienum est. Sufficit, quod ex illa bonorum diversitate pateat, quanta cum sollicitudine, junior Romanorum jurisprudentia a communione illa bonorum, jure maritalis potestatis introducta, recesserit. Silent de illa leges Justinianæ & ab illa maxime alienæ sunt. Neque huc respexit, PAULUS *l. 72. ff. de jure dot.* quo loco de conventionali communione bonorum inter virum & uxorem loquitur. Nullibi enim leges,

facta de communicandis invicem bonis, prohibuerunt: liberum uxori, omnia sua bona in dotem dare, l. 4 C de jure dot. quamvis ea liberalitas raro occurrat: inde MARTIALIS lib. IV epigr. LXXV. NIGRINAM, ob eam communionem sponte constitutam, uxoribus æquiparavit, quæ maritis vitam impenderunt:

Te patrios miscere juvat cum conjuge census,

Gaudentem socio participique viro.

Arserit Evadne flammis injecta marito,

Nec minor Alcestem fama sub Astra ferat.

Tu melius certe meruisti pignore vitæ,

Ut tibi non esset morte probandus amor.

§. 2.

E contrario GERMANORUM MORIBUS COMMUNIO quædam BONORUM INTER CONJUGES (a) ab antiquissimis temporibus recepta fuisse creditur. Id certum est, quod hodie in multis Germaniæ provinciis adhuc observetur, (b) quamvis non una eademque ratione. (c) Nam modo illa communio in usufructu, durante matrimonio, modo in successione mutua conjugum se exerit: & pro locorum diversitate, tam ratione temporis a quo incipit, quam durationis objecti & effectus differt. Male in subsidium hic vocantur leges romanæ: parit hæc juris peregrini admixtio inextricabiles quandoque difficultates magnamque incertitudinem: inprimis male agunt, qui sine discrimine bonorum, quæ uxoribus ex legibus romanis competunt, divisionem germanicis uxoribus applicant. (d)

(a) Communionem jure antiquo germanico plenam fuisse, multi Doctorum asserunt. BEYER ad ff. lib. 23. tit. 2. Sed veremur, ut hæc fide dignis argumentis evinci queant. Ex TACITI de moribus Germanorum testimonio cap. XVIII. minime patet, uti voluit GROTIUS de antiquit. reipubl. batavica cap. 2. Quamvis enim illo loco Historicus referat, mulierem incipientis matrimo-

matrimonii auspiciis admoneri, venire se laborum periculisque sociam, idem in pace, idem in proelio passuram ausuramve, ex integro tamen textu constat, TACITUM loqui de patientia & virtute mulierum germanicarum in subeundis atque perfe- rendis belli molestiis ac periculis, minime de bonorum com- munionem, contra quam ex ipsius TACITI autoritate varia moveri possunt dubia; meminit enim *cap. XVIII.* dotis, quam uxori maritus offerre solebat; & dum *capite XX.* de suc- cessionis ordine agit, nullam successionis conjugum mentio- nem facit; ea cum bonorum societate atque communione non consistere possunt. Longius a scopo aberrant, qui com- munionis illius originem, ex antiquis Romanorum moribus, de quibus superiori §. egimus, derivant, aut ex jure canonico, occasione *c. 2. X. de donat. inter Vir. & ux.* repetunt. STRYCK: *de jurib. singular. matrim. in Germania §. 17. & dissert. de operis ma- riti cap. II. §. 6.* Placuit aliis, hanc bonorum societatem ex com- mercialium favore, quo uxores juribus suis renunciaverint, deducere NEOSTAD: *de pact. antenupt. observ. 9. in not.* MEV. *ad Jus Lub. Lib. I tit. 5.* Sed neque hæc derivatio nobis satisfacere potest. Forte rem acu felicius tangunt, qui ad maritalem potesta- tem, atque tutelam respiciunt: interim in re obscura & cujus origo omnino latet, liberum cuique est iudicium. Cæterum nihil in hodierna jurisprudentia difficilius, quam patrios mores, a romanis & canonicis legibus ac institutis separare. Id interim bin præsentī materia tentabimus.

(b) Testes hic produci possunt præclarissimi Jureconsulti. Pro- stant integri tractatus, qui de communione bonorum egerunt, Prolixitate omnes superat JOAN. HEESERUS *in locis communibus de bonorum & inprimis adquæstum conjugaliū com- munionem Franc. 1678.* optandum, ut pari iudicio, atque ex genui- nis fontibus, i. e. patriis moribus, utilissimam doctrinam expo- suisset. Quæ Uratislaviensis JCtus NIC. HENELIUS *de com- munionem bonorum tractatu*, quem de *dotalitio* conscripsit, adjecit. rem minime exhaustiunt & ad Silesiæ jura tantum respiciunt. CHRISTIANI RODENBURGI *in suprema Trajectinorum*

curia Senatoris liber de *de jure conjugum Colonia* 1699. multa singularia profert, sed æque ac ABRAH. a WESEL in tract. *de connubiali bonorum societate* ad Belgarum mores primario respicit: Alios silentio præterimus, qui intra terminos dissertationum academicarum substiterunt. Qui hos adire voluerit, de plerisque Germaniæ provinciis reperiet testimonia, in illis communionis bonorum clarissima inveniri vestigia. De extraneis regnis & rebus publicis non quærimus, quamvis in non paucis cum Germanorum moribus conspirent. De DANIA testatur CYPRÆUS *de matrimonio* cap. 8. num 7. De GALLIA docet CHOPPIN. *de morib. Paris. libr. 2. tit. 1.* in HISPANIA receptam esse monet COVARRUV. *de matrim. p. 2. cap. 7. n. 6. & 7.* POLONIA cum Saxonibus sentit ZALASZOVSKY *de jure regni Polon. Lib. III tit. 1. art. IV.*

(c) Falluntur, qui communionis inter conjuges unam eandemque rationem in diversis Germaniæ provinciis esse sibi persuadent. Non quidem nostrum fert institutum, singulas Germaniæ provincias percurrere, ut particulares consuetudines excutiamus: operæ tamen pretium erit vexatissimæ hujus materiæ generalia quædam tradere principia. *Primo* notandum est, communionem illam bonorum ex indissolubili matrimonii societate oriri, eamque eo tendere, ut communibus bonis durante conjugio maritus & uxor fruantur: si forte mariti in hac communione potiora quædam sunt jura, ea ipsi non invidenda propter graviora, quæ etiam iucumbunt, matrimonii onera, non deneganda, propter potestatem & imperium maritale, quod mores in eum transtulerunt. JOH. STRAUCH. *de jure maritorum in uxores resque uxorias. Sect. IV.* Bene hanc communionem expressit AUCTOR SPEC. SAXON. *lib. 1. art. 31.* Man und Wif ne hebbet kein getveiet Gut to irme live: quod male translatus: Mann und Weib haben nicht gezwent Gut zu ihrem Leibe. Sensus enim hic est: mariti & uxoris, dum vivunt, bona minime sunt divisa sive separata. Sive hoc loco non significat Leib sed Leben. Eadem enim vox in subsequenti

sequenti statim periodo occurrit: *Stirff aber dat Wis bi des Man-
nes Libe: i. e. stirbt aber das Weib bey des Mannes Leber.* Ita legitur
in antiquissimo Codice membranaceo seculo XIII. scripto quem
ad manus habemus. Regulam hanc inter paroemias juris
germanici retulit ANT. MATTHÆI *opere posthumo de
paroemiis n. 2. p. 15.* Eandem quoque legimus SPEC. SVEV.
art. 46. Cæterum communionis bonorum cum societa-
te convenientia non ad omnes societatis regulas, quas
jura positiva, in primis leges civiles, produnt, extendenda est;
& abutuntur illi hac comparatione, qui hujus communionis
jura ex principiis juris romani de societatis contractu æsti-
mant. Is certe erroris, dissensus & confusionis in hac doctri-
na fons & origo, optime hoc observante MEVIO *ad Jus Lubec.
Tit. 5. art. 5. lib. 1. p. 169.* Argumentum, inquit, *stramineum
est, quo magni viri etiam abusi sunt: Est inter conjuges com-
munio, ex jure communi consecraria inde sequuntur. Sicut
& hoc, quod jure communi societati tribuitur, nec deprehen-
ditur inter conjuges; ergo nulla inter illos communio.*
Consentit WESEL *de connubiali bonorum societate tract. 2. c. 3.
n. 52.* Sæpius, inquit, *a nobis ostensum est, titulum pro socio
nullam habere affinitatem cum præceptis connubialibus.* Neque
nos movere possunt, quæ in contrarium disputat LAUTERB.
differt. de societate bonorum conjugali cap. 1, §. 3. cum nimium
juris romani studium redoleant. Cum vero, ut jam monitum,
mores provinciarum germanicarum circa hanc communio-
nem bonorum varient, primariæ differentiæ erunt observandæ,
quas nisi omnes, præcipuas tamen ex collatione diversorum
jurium & consuetudinum annotatas recensebimus. Differunt
igitur I. TEMPORE a quo initium illa communio proprie ac
pleno effectū capit. Verum & legitimum adsit matrimonium:
sponsalia huc non spectant: in quibusdam locis sufficit bene-
dictio sacerdotalis GROTIUS. *L. 1. Isag. p. 5. n. 24.* STRYK. *de succ.
ab intest. diff. IV. c. 4. §. 6. p. 291.* alibi ingressus thori conjugalis
requiritur. *Sand-Recht lib. 1. Art. 45. & lib. III. Art. 45.* RICH-
TER *P. 1. Dec. 94.* CARPZOV. *P. 3. c. 19. d. 4.* alibi annua
coha-

cohabitatio. ARGENTRÆUS *ad confu Brit. art. 408.* In nonnullis locis, ut communio illa æris alieni a marito contracti obligationem solvendi inducat, videndum, an ex illo matrimonio liberi suscepti, JUS LUBEC. *lib. 1. tit. 5. art. 7. p. 171.* Idem in SILESIA ex antiqua sanctione WENCESLAI *Episcopi Wratislav.* quæ *Rindben-Recht* appellatur, obtinet. v. PRIVILEGIA & STATUTA SILESICA *P. 1. art. 3.* HENEL. *de comm. bonor. p. 493.* SEIDEL. *de Processu juris Sitefiaco lib. 1. cap. 1. §. 12. p. 10.* Ab iniquitate vero hanc consuetudinem vindicavit MEY. *ad Jus Lubec. loc. cit. p. 171.* II. Ab OBIECTO hujus communionis oritur differentia: ita in quibusdam locis conjugum bona cuncta, præsentia & futura, tam allata quam acquisita, ex quocunque tandem titulo proveniant, communicantur, GORIS *Adversar. jur. cap. XIII* LAUTERBACH. *diff. cit. cap. 1. §. 5.* RANZOVII *diff. de jure conjugum in bona proleg. §. 3.* alibi communio ad illa tantum bona restringitur, quæ constante matrimonio adquiruntur STRYK. *de operis conjugum cap. 11. §. 6. seq.* STRAUCH, *de jure mar. in uxor. Sect. 4. c. 1. n. 1. in fin.* SCHILT. *Exerc. ad ff. 36. §. 28.* quo etiam *acquæstus conjugales* referuntur. GARSIAS *de acquæstu conjug. n. 1.* tandem illa communio modo ad certam bonorum classẽ e. gr. res mobiles porrigitur. LAUTERB. *diff. cit. cap. 1. §. 6.* Regulariter ab illa communione bona feudalia & genearchica excipiuntur, quibus bona fidei commissio obnoxia addi possunt. SANDE in *consuet. feud. Geldriæ tr. 2. tit. 2. c. 3.* III. Ab EFFECTU bonorum conjugum societas variis modis distinguitur. Vel enim plenum tribuit condominium, vel in nudo usufructu acquiescit, quod plerumque fieri solet. BEYER. *in posit. ad ff. L. XXIII. tit. 2. n. 8. p. 423.* vel nuda possessione absolvitur. BERGER. *diff. de possessione uxori in primis Saxonicae in mariti bonis competente cap. 1. §. 1.* Primarius denique effectus in mutuo succedendi jure deprehenditur, quod iterum variat. Aliquando enim communio bonorum a superstite continuatur ad separationem usque, non obstante *l. 59 ff. pro socio.* GORIS *l. cit. §. 21. p. 163.* Subsecuta tandem separatione plerumque dimi-

dimidia hereditatis superstiti conjugii cedit, altera parte ad heredes ab intestato devoluta. Inde Doctores bonorum communionem introductam esse præsumunt, quoties illa in duas partes æquales recepta est hereditatis divisio. BEYER *Jure germ. lib. 3. §. 27.* quamvis non concurrentibus aliis circumstantiis hoc argumentum vix sufficiat KOHL *ad Constitut. March. quæst. 1. p. 158.*

(d) Divisio bonorum uxoris in dotalia, paraphernalia & receptitia romanis legibus & Doctorum debetur interpretationi, mediante ea in forum quoque Germanorum transit, & quasi civitatis germanicæ jure donata est. Non quidem *bonorum communio* necessario omne bonorum absorbet discrimen, & omnem separatam illorum rationem excludit, LAUTERBACH *cit. diff. c. 4.* inde tamen non fluit, differentias jure romano in uxorum bonis constitutas, germanicis convenire moribus. Majores nostros nullam hic agnovisse bonorum distinctionem, egregie docuit SCHILTER *exercit. ad ff. 36. §. 77. & seqq.* Suffragatur SCHILTERO Jureconsultus immortalis nominis PERILL. DN. de BERGER *in dissert. de discrimine bonor. uxoris.* Malumus tanti Viri verbis uti quam nostris, ejusque in nobilissima hac quæstione arbitrium sequi. Ita enim §. 17. *cit. commentationis,* differit: in usu fuit Saxonibus vetustissimis, itemque omnibus gentibus septentrionalibus, antequam JUS CIVILE ad ipsos pervenisset, omnibus uxoris bonis unam eandemque tribuere naturam, quandoquidem signari prorsus dotalium, paraphernalium ac receptitiorum bonorum, sibi istud afferuerunt jus, ut marito in omnibus bonis, quæ uxor inferebat, sive tempore nuptiarum, sive postea, competeret administratio & ususfructus. Addit §. XXI. Primum memoria tenendum est, jura antiqua Saxonica cum civilibus eo in capite sensim paulatimque confusa fuisse, præsertim promulgatis constitutionibus Electoralibus,

C

ita

ita quidem, ut sublat a juris patrii simplicitate ex jure peregrino generabonorum in dotalia, paraphernalia & receptitia adoptarentur. Cæterum illa vocis peregrinæ receptio, non statim plenam juris mutationem induxit, quod sæpius in nostra jurisprudentia observamus, ut romani & patrii juris principia commixta, novas quandoque negotiorum formas producant. Ita apud Romanos in paraphernis nihil juris marito quærebat, nisi aliquando nuda administratio usibus uxoris suscipienda l. 9. §. 3. de jure dot. i. 31. §. 1. de donat. l. 95. ad L. Falcid. quam JUSTINIANUS in l. fin. C. de pact. aliquodammodo in mariti utilitatem extendit, cessante nunc in marito cavendi necessitate, quam imperat l. 3. §. 3. judicatum solvi & l. 21. C. de procur. GIPHANIUS in lectionis Altdorpb. ad l. 21. C. de procur. p. 92. conf. HARMENOP. in promptuar lib. 4. tit. 9. E contrario juribus hodiernis, quidquid uxoris est, nisi pacto aliter cautum sit, marito utendum relinquitur. EYBEN. de jure paraphern. §. 7. nullumque inter bona dotalia & paraphernalia occurrit discrimen, adeo quidem ut communi titulo appellari soleant; was die Frau dem Manne zugebracht. MEV. ad Jus Lubec. lib. 3. tit. 1. art. 9. n. 35. ex ea ratione mulieri facultas paraphernalia alienandi, oppignorandi, donandi adempta. HARTM. PISTOR. Obs. 198. jus utendi fruendi competit inprimis jure Saxonico RAUCHBAR. P. 1. q. 2 n. 45. idem jus prælationis in paraphernalibus concedendum, quod in dotalibus, nisi vel expressa lege, ut in Saxonia ORD. PROC. tit. 43. §. was ober, vel consuetudine aliud introductum. Ex quo patet, diversissimam bonorum, quæ paraphernalia hodie appellamus, esse naturam ab illis, quæ hoc titulo juris romani sensu veniunt. Peperit hæc vocum peregrinarum in mores patrios translatio innumeras difficultates: interim recepta hæc distinctio, testibus GAIL. 1. Obs. 133. n. 5. MYNSING 3. Obs. 53. per universalem Germaniæ consuetudinem creditur: sed inde evenit, ut novis limitationibus, atque distinctionibus non semper legum menti respondentibus, opus habeamus ad evincendum peregrinæ

peregrinæ doctrinæ in Germaniæ foris usum: quæ cum sæpius legum autoritate destituantur, recurrendum est ad illud FONTANELLÆ, *de pact. nupt. claus. 6. gloss. 2. p. 7. n. 19.* asylum: *Hæc est, inquit, distinctio BARTOLI, quæ sufficit dicere, quod sit BARTOLI, ut debeat habere magnam auctoritatem, is enim dicitur juris lucerna, cæcorum dux, veritatis speculum, veritatis pater.*

§. 3.

His principiis innituntur differentiæ, quas in bonis conjugum diversa juris romani & germanici ratio statuit. Igitur non longius arcessendæ sunt causæ, cur uxoribus, quæ variis cautionibus sibi prospicere solebant, ut dos maneret salva, Princeps sequiori sexui faventissimus JUSTINIANUS adeo lautis conditionibus indulserit DONATIONEM PROPTER NUPTIAS. (a) Ea non confundenda est cum donationibus inter virum & uxorem durante matrimonio prohibitis, neque cum arrha (b) & aliis sponsalitiis muneribus. (c)

(a) Duplex donationum, quæ inter virum & uxorem durante matrimonio fieri possunt, in romanis legibus observatur genus: alia enim donatio *propria* est, alia *impropria*. PROPRIA in actuali & reali quadam collatione in accipientem consistit, & in *l. ult. §. 2. C. de donat. inter vir. & uxor.* simplex donatio appellatur. Hæc regulariter, non juniore demum jurisprudentia, sed jam antiquissimis reipublicæ temporibus prohibita fuit. Antiquitatem juris probat oratio Imperatoris ANTONINI in Senatu habita, & paulo ante excessum SEVERI D. Patris sui recitata, *l. 32. pr. ff. de donat. inter vir. & uxor.* unde in jure nostro utriusque nomine allegatur *l. 3. ff. de donat. inter*

C 2

vir

vir. & uxor. l. 10. C. eod. NOODT ad ff. p. 509. SCIP. GENTILIS in tr. de donat. inter vir & uxor. lib. 1. cap. 4 pag. 7. MAJORES nostri, inquit Imperator, inter virum & uxorem donationes prohibuerunt: ULPIANUS l. 1. ff. h. t. moribus jus illud acceptum refert, i. e. prudentum interpretationi aut consuetudini, veteri juri, quod plerumque juris civilis appellatione venit. MARAN. paratitl. ad ff. p. 401. An per mores jura Romæ ante leges XII. Tabularum observata, intelligantur, definitu difficile: visum tamen egregio JCto SCIP. GENTILI de donat. inter vir. & uxor. lib. 1. cap. 3. pag. 6. variæ hujus juris afferuntur in legibus rationes, quæ, ut nobis videtur, ad moris originem non assurgunt. Primam suggerit ULP. l. 1. b. t. ne mutuato amore invicem spoliarentur donationibus non temperantes. Alteram suppeditat PAUL. l. 2. eod. ut esset eis studium liberos potius educendi. Tertiam excogitavit SEXTUS CÆCILIUS quæ est, quod sæpe futurum esset, ut discuterentur matrimonia, si non donaret is, qui posset, atque ita eventurum, ut venalicia essent matrimonia. l. 2. eod. Quartam debemus JUSTINIANO in l. ult. §. 2. C. de donat. ante nupt. eas donationes propter libidines vetitas fuisse, ne inter conjuges ipsos matrimonia tanquam stupra venundentur; & ne aliis. SC. GENTILI §. l. c. p. 10. Bene hæc a JCtis dicta: ita ut SC. GENTILI hæ rationes ex veterum Romanorum sapientia, rejectis aliis quibuscunque, depromptæ esse videantur. Noluit certe doctissimus Jureconsultus alias agnoscere, quas non negligendas esse credimus. Quid impedit, quo minus cum PLUTARCHO in problematibus romanis p. 295. & præceptis conjugalibus, p. 143. T. II. Opp. hanc prohibitionem ex communiione bonorum, quam antiqui mores in matrimoniis introduxerant, profluxisse censeamus. Forte non errabimus ulterius progressi, si hunc morem maritali potestati proprium fuisse asseramus. Uxorem enim in mariti manus convenientem, pro filia familias habitam, superius ostendimus. Quis autem ignorat, inter parentem & liberos donationem non substituisse, nisi pater donans in ea voluntate perseverans supremum

supremum diem obiisset: *l. 2 §. C. de donat. int. V. & U.* Una eademque illorum persona in jure fingitur, nulla inter patrem & filium obligatio, nullalis, nulla actio esse potest. *l. 4. ff. de judic.* Hæc optima consequentia in uxorem transferuntur. Eadem ratio novissime displicuit Jcto Neapolitano, DOMIN. AULISIO *comment. Tom. 11. p. 417.* Sed salva res est. Favet multum nostræ sententiæ, quod leges eam donandi prohibitionem ad omnes, qui copulatos matrimonio in potestate sive patria sive dominica habent, extendant *l. 3 §. 2. 3 ff. de donat. int. V. & U.* Inde enim manifeste patet, impedimentum a potestate & fuitatis jure oriri. Mirari forte quis posset, has rationes a Ictis fuisse præteritas: sed mirari desinent, qui considerare voluerint, veteris juris prudentiæ monumenta interiisse, conventionem in manus uxorum jam ante JUSTINIANI ætatem in desuetudinem abiisse, non paucis juris antiqui reliquiis remanentibus, TRIBONIANUM in compilando jure ea, quæ ad jus antiquum referenda, sæpius studio siluisse, non sine posteritatis injuria, orta inde difficultate, qua hodierna laborat jurisprudentia, ut in subtilissimi juris arcana non semper nos penetrare queamus. Temperatus quidem successu temporis, inprimis per allegatam ANTONINI constitutionem, antiqui juris rigor, & mutæ liberalitati conjugum plus concessum fuit, quæ ex titulo Digestorum *de donationibus inter virum & uxorem* abunde constant, hoc loco non repetenda. Ab hac donatione simplici multum differt DONATIO PROPTER NUPTIAS per quam cum effectu nihil traditur, constituto primario uxori, ratione dotis illatæ, pignoris jure *l. 29 C. de jure dot. Nov. 61. c. 1. pr.* Hinc JUSTINIANUS, adæquata sane appellatione, hoc donationis genus NUPTIALE REMEDIUM dicit, *l. 20. C. de donat. ante nupt.* Origo æque ac infinitarum juris materialium obscura: quædam JUSTINIANUS §. III. *Instit. de donat.* memoriæ tradit. Originem enim a DONATIONE ANTE NUPTIAS facta repetit. Ea tacitam complectebatur conditionem, ut rata esset, matrimonio infecuro:

fiebat propter dotem & nuptias, ut dos in tuto esset. *l. 20. C. de donat. antenuptias.* Hanc veteribus prudentibus penitus fuisse incognitam, postea autem a junioribus divis Principibus introductam, refert JUSTINIANUS *l. cit.* Sed quinam fuerunt hi Principes? obscurum fane. ÆMILIUS TERRETUS nominat AURELIUM DIOCLETIANUM & MAXIMIANUM. Reperiuntur illorum variæ constitutiones in Codice, titulo de donationibus ante nuptias insertæ: verum illæ de simplici donatione loquuntur. CONTIUS atque HORTENSIVS autorem faciunt CONSTANTINUM occasione *l. 15. C. de donat. ante nupt.* non memores legem illam de sponsalitiis donationibus agere. GIPHANIUS ab Imp. orientalibus jus illud introductum esse censet. GRUPEN. *de uxore romana cap. 5. p. 241.* Fiebat olim hæc donatio ante nuptias, nunquam post nuptias, augeri tamen potuit ex constitutione DIVI JUSTINI quam in *l. 19. C. de donat. ante nupt.*prehendimus. Accessit JUSTINIANI constitutio, qua cautum, ut illæ donationes etiam constante matrimonio initium accipere potuerint, invento novo nomine, ut eas DONATIONES PROPTER NUPTIAS appellare quoque potuerint *v. l. 20. C. b. t.* Liberius de hoc donationis genere ac sancitis de eo legibus sentit HOTM. *tract. de dote n. 22.* cujus argumenta refutare multo apparatu intendit SCIPIO GENTILIS *cit. tract. lib. IV. cap. 16.* Non omittenda est BALDUINI in JUSTINIANO *p. 99.* de novo hoc jure censura: Nulla, inquit, in *Pandectis* ejus donationis mentio fit. Sed posteriorum Cesarum tempore, quo barbaries videtur imminuisse dignitatem virorum & eos, nescio quo modo, uxorios fecisse, in usu esse cepit.

(b) ARRHA est pecunia vel alia res, quæ firmandi matrimonii causa dari solet. Argumentum est emtionis atque venditionis, *l. 35. D. de contrah. emt.* Arrharum vero datio in contractum abit *l. 17. C. de fide instrument.* Dat Arrhas sponsus sponsæ, non hæc illi, æque ac emtor, qui magis videtur appetere impletionem contractus. Hinc secutis nuptiis arrhæ redduntur, vel in

in donationem propter nuptias imputantur; si culpa sponsi dirimantur sponsalia, arrhas amittit *l. 15. C. de donat. ante nupt.* si sponsa repudio occasionem præbeat, restituendæ sunt arrhæ non in simplum, exceptis certis casibus. *v. tit. 2. C. si rector provinciae vel ad eum pertinentes sponsalia dederint*, sed in duplum, vel ex conventionem in quadruplum *l. 5. C. de sponsal. & arrhis*. Ex his de differentia inter arrhas & donationem propter nuptias constare potest: illæ enim in pignus contrahendi matrimonii dantur. *l. 6. C. Theod. de sponsal.* hæ in securitatem dotis etiam jam matrimonio contracto possunt constitui. Datio hæc arrharum, ni fallimur, ex eo originem trahit, quod sponsalia olim per stipulationes contraherentur, stipulationibus autem frequenter adderentur arrhæ. HOTT-MANNUS *lib. 2. amicabil. cap. 11.* existimavit, arrhas sponsalicias veteribus Jctis fuisse ignotas, inventumque esse posteriorum Græcorum: ideoque apud PAULUM in *l. 38. ff. de ritu nupt.* arrharum mentionem non ab ipso Paulo fuisse factam, sed a TRIBONIANO insertam: contrarium docuit SCIPIO GENTILIS *cit. tr. l. IV. cap. 12.* atque ostendit, in antiquissimis scriptoribus sponsalitiæ arrhæ mulierumque a sponsis subarrhatarum injectam esse mentionem. In alia prorsus abeunt, qui hanc arrhæ dationem ab antiquo coemptionis ritu in matrimonio ineundo derivant: in ea sententia versatur CALVINUS in *Lexico juridico*: ex quo petiit PITISCUS sub voce *arrha*: multis tamen, quæ ab iis referuntur, scatent nævis, quos hic refutare scopus dissertationis non patitur. Nos certe eam conjecturam approbare non possumus: arrhæ datio fiebat ante matrimonium contrahendum in actu sponsaliorum. coemptio autem solemnis matrimonii ineundi ritus fuit: arrhæ in signum factæ sponsionis de futuris nuptiis dabantur, quæ sæpius, sponsalibus dissolutis, non sequebantur: per coemptionis autem ritum non modo matrimonium contrahebatur, sed uxor in mariti manus conveniebat. Cæterum miscenda summis, qui coemptionis modum ita describunt, maritum accipiendo dotem a sponsa fuisse emptum: illam vero accipiendo

ciendo arrhas emtam fuisse. Nihil ineptius sane, & ab antiquitate alienius dici potuisset.

(c) Varia vocis SPONSALIORUM significatio, unde ingens in hac doctrina enata est confusio. SPONSALIA dicuntur primo: *mentio* & *repromissio* futurarum nuptiarum: in secundo significata accipiuntur pro arrhis sponsalitiis *l. 6. C. Theod. de sponsal. l. ult. C. de Ingen. man. l. 1. C. si nuptiæ ex rescripto petantur*: in tertio sensu donationem propter nuptias innuunt. *l. 2. C. de sec. nupt. l. 4. C. Theod. de sponsal. in quarta & frequentissima* significatione MUNERA SPONSALITIA denotant, de quibus paucis jam dicendum. CUJAC. in *comment. ad Cod. lib. V. tit. 3. p. 458.* Hæ donationes fiunt inter sponsum & sponsam *l. 1. §. 1. D. de donat. inter. vir. & uxor. quamvis l. 16. C. de donat. ante nupt.* opportune moneat, rarissime accidere quod sponsa sponso aliquid donationis titulo largiatur: non tam solenne est, ut mulier quid donet *l. 33. de donat. inter vir.* Avarissimum enim genus mulierum, inquit GLOSSA, & donationes mulierum sunt de raro contingentibus: ideo mulier, quia donare non facile solet, si donet, Vellejano non juvatur *l. 4. §. 1. ff. ad SCt. Vellej. v. JAC. GOTHOFER. in comm. ad Cod. Theodos. Tom. 1. p. 268.* Donant etiam personæ cum matrimonio copulatis conjunctæ *l. 3. C. de donat. ante nupt.* Ea munera non redduntur, nisi conventum, ut soluto matrimonio reddantur. *7. & 12. C. eod.* Non vacat hic omnia repetere, quæ de restituendis muneribus sponsalitiis, si matrimonium non fuerit secutum, leges disposuerunt. Singulare est, non reddenda esse munera in sponsam liberalitatis causa collata *l. 11. C. de donat. ant. nuptias b. t.* si mors sponsi intervenerit: neque integram reddi, si in sponsalibus carpsit osculum sponsus. *l. 16. C. b. t. quæ est l. 5. C. Theod. eod. tit.* summa certe osculorum religione, quam tamen legem in Gallia non observari, ubi oscula non tam caro venduntur, multis evincere conatur BUGNYON. *legum abrogatarum lib IV. n. 38. p. 526.* BALDUS ex allegata lege in *cap. Tuæ X. de procurat.* argumentum ad dotem duxit, statuens, mulierem amittere dotem, ex eo solo, quod osculum

osculum alicui præbuerit. Pergit BUGNYON. *Bona Deus! si nostro tempore osculum foret causa dotis amittenda, quam infinitæ uxores absque dote non viderentur in regno Gallia.* De usu practico hujus legis in foro Germaniæ nihil addendum esse credimus.

§. 4

Sed quid de his donationum generibus MORIBUS GERMANORUM statuendum? Neque illis donationes inter virum & uxorem regulariter subsistere posse videntur: Impediuntur enim, partim bonorum communione, (a) partim tutela illa maritali usufructuaria (b). Sed refragatur usus; (c) frequenter in foro sunt donationes, durante etiam matrimonio: adeo ut quandoque res geradicæ marito donari soleant. Sed forte junior jurisprudentia quodammodo compensare voluit, quod ex neglectu patrii juris i.e. neglecta aut immutata bonorum communione conjuges sibi deesse vident: alium colorem præbuit JUS CANONICUM, (d) quod juratas promissiones observari jussit. Quod ad bona antenuptialia attinet: arrharum (e) quoque usus, diversa tamen a Romanis ratione, nam moribus sponsa quoque sponso arrham offert, nec receptioni, aut imputationi consummato matrimonio locus est: præcedere etiam solent nuptias munera antenuptialia, (f) non tam ex judicio juris romani, quam communi & universali pene usu, egregio favorem & amorem aucupandi medio.

(a) Cum diversa communionis bonorum inter conjuges sit ratio, prout §. 2. lit. c. ostendimus, & multis modis provinciarum ac locorum consuetudines inter se differant, cum discrimine quoque de donationibus inter virum & uxorem erit sentiendum, Plerumque liberalitati conjugum non veniatur, si ex matrimonio nati sint liberi: imo, cum in plerisque locis singularia introducta atque recepta sint circa successi-

D

fionem

tionem statuta, & exinde orta sit PORTIO STATUTARIA. Regulariter prohibitum est ei inferre præjudicium v. SCHACHERI *diff. de portione statutaria quatenus illi præjudicium inferri possit a conjugibus.*

(b) Expresse hujus tutelæ meminit SPEC. SAXON. lib. 1. art. 31.

Wann ein Mann ein Weib nimpt so nimpt er sie in sein Gewehr, und alles ihr Gut zu rechter Vormundschaft. Darumb mag sein Weib ihrem Manne eine Gabe geben an ihrem eigenen oder an ihrem fahrenden Habe, da sie es ihrem rechten Erben nicht entfremde nach ihrem Todt. Denn der Mann mag in seines Weibes Gut keine andere Gewehr gewinnen, dann als er zu dem ersten mit ihr empfing in Vormundschaft. Adempta hoc loco dicitur uxori donandi facultas: rationem addit textus: omnia uxoris bona esse in tutela mariti, sive illius potestate. Vormundschaft in sensu juris antiqui germanici denotat potestatem cum usufructu & alendi onere conjunctam, sed hæc aliunde satis constant. Altera, quæ hoc textu continetur prohibitæ donationis ratio, in eo acquiescit: ne legitimis uxoris heredibus præjudicium inferatur. GLOSSA hanc dispositionem ad *liberos* restringit, sed male, cum uxori etiam aliæ personæ ab intestato succedere potuerint? in quarum damnum illa donatio vergere poterat, illis in primis temporibus quibus tamen testamenti factio erat incognita. Scrupulum adhuc movent verba *fahrende Habe*, quid per illa intelligatur: an omnia mobilia, an modo res geradicæ, nam hæc proprie ad res mobiles pertinent. Has hoc loco innui, nisi nos omnia fallunt, persuasi sumus. Illas enim femina ex antiquissimis Saxonum moribus non eripere poterat legitimis heredibus: & cum maritus esset heres mobilis, donatio rerum mobilium ab uxore facta, non poterat detrimento esse heredi uxoris, qui ipse maritus erat. Hinc SCHILTERUS *exercit. 36. §. 103.* opinatur, uxorem de bonis mobilibus potuisse marito donare, quum heres mobilium existat. COLER. *decis. XII. n. 12. 13. seqq.*

(c) De jure veteri gentium teutonicarum, quod donationes certis modis permisit, videri potest SCHILTER, *l. cit. §. 69. 100. seqq.*

segg. Exempla iurium provincialium easdem concedentium leguntur apud STRYCK. *in usu Moderno Tom. 11. p. 232.* Jure hodierno *Saxonico*, consentiente curatore & in iudicio valide donat uxor. HEROLD. *consil. 25.* Observandum tamen est monitum quod SCHILTER. *l. cit.* addit: *Quod hæc & similes exceptiones in foro nostro hodierno vigeant, recens sit institutum originem habens a Doctoribus juris civilis, qui utrumque ius commiscuerunt, principia & rationes non satis discernentes.* Frequentissimæ etiam moribus nostris sunt donationes reciprocae conjugum & testamenta reciproca conjugum, quæ cum juris romani tum germanici ratione sustineri possunt.

(d) INNOCENTIUS cap. XXXI. X. de *jurejur.* definit, mulierem non posse agere ad rescindendam alienationem *prædii dotalis* si juramento in alienationem consensit. Rationem affert, (1) hoc juramentum non esse illicitum, (2) non vergere in detrimentum alterius. (3) servari posse sine detrimento salutis æternæ. Quamvis autem contra has argumentationes varia adduci possint, prævaluit tamen in foro juris canonici autoritas, imo factæ sunt novæ extensiones, adeo, ut donationes juramento confirmatæ, repetitionem rei donatæ usu fori excludant. GAIL. *lib. 2. Obs. 40.*

(e) Germanicis dicitur *Mahl-Schah*: in aliis contractibus *Angelt*, *Gottes-Pfennig* vel *Hast-Geld* appellatur. *Mahl* idem est ac signum GRYPH. *de Weichbild. Saxonice cap. 65. n. 9.* *Schah* sponsam denotat. Differentiæ in jure arrharum moribus germanicis & jure romano præcipuæ sunt (1) quod hodie sponsa sponso arrham quoque dare soleat, BOCER. *class. 1. disp. 9. tb. 23. lit. c.* CARPZOV. *P. 3. C. 19. def. 13. n. 11.* Qui tamen mos non hodie demum natus est. Patet enim ex LEG. WISIGOTH. *lib. III. tit. 1. cap. 3.* jam antiquissimis temporibus annulum in sponsalibus & datum & acceptum fuisse. (2) Quod hodie arrhæ in majori quantitate dari possint & soleant. CUIAC. *lib. 11. Obs. cap. 12.* (3) quod arrhæ & annuli, qui hodie in sponsalibus dantur, magis ad naturam donationis accedant, quam ut pro nudo signo sponsaliorum contractuum haberi possint. Præterea hodie sponsalia non amplius per modum stipulationis

nis contrahuntur. Interim præsumtionem aliquam contracto-
rum sponsaliorum faciunt arrhæ illæ sponsalitiæ. CARPZOV.
P. 4. C. 20. d. 8. n. 3. & eo respicit parœmia juris germanici:

Ist der Finger beringet,

So ist die Jungfrau bedinget,

HERT. *Opp. Vol. 1. §. 3. p. 516.* Alias differentias annotavit
STRYCK, *U. M. lib. 23. tit. 1. §. 24.* multis in locis in ipsa be-
nedictione sacerdotali, quando publice ipsum contrahitur ma-
trimonium, contrahentes annulum, arrhæ nomine, in signum
fidei conjugalis sibi invicem dare solent: non dubitandum, eum
potius ad munera sponsalitia referendum esse, v. SCIP. GEN-
TIL. *de donat. inter vir. & uxor. Lib. IV. cap. 12. p. 449.* Supersti-
tionem sapiunt, quæ de hoc annulo c. 7. q. 5. *caus. 30.* legun-
tur: annulum hunc quarto digito inferendum, quod in eo
vena quædam, ut fertur, sanguinis ad cor usque perveniat.
conf. LAUT. *diff. de arrba.*

(f) Munera intelligimus antenuptialia ad amorem & benevo-
lentiam conciliandam data. Veniunt illa dona sub titulo
SPONSALITIÆ LARGITATIS, quæ tamen vox ambigua est,
& apud Saxones pro Morgengabe adhibetur. CARPZOV. *P. 3.*
C. 33. d. 20. Munera illa ab affectu & conditione desponsato-
rum dependent: neque eorum usus hodiernus in dubium vo-
cari poterit. STRYCK. *U. M. lib. 24. tit. 1. §. 10. p. 232.* Bene-
hæc omnia distinxit DN. de BERGER in *Oeconom. jur. lib. 1.*
tit. 3. p. 136.

§. 5.

Sequitur nunc ipsa DONATIO PROPTER NUPTI-
AS, cujus originem & historiam superius (a) vidimus: jam
paucis de jure, quod circa illam statutum, quærendum.
Impropria sane est donatio (b) uxori in ea modo jus pig-
noris, (c) in securitatem dotis constitutum, competit. Pro-
inde JUSTINIANUS æqualitatem inter dotem & do-
nationem propter nuptias obtinere jussit. Hinc quæ de
dote

dote & ratione constitutionis & acquisitionis & restitutionis dicuntur, pleraque ad jura donationis propter nuptias applicantur.

(a) Vid. §. III. lit. a.

(b) Græcis nominatur *ἐντιθέμενη* & *ἐντιθέμενη* h. e. *contraria dos*, estque contractus, qui propter dotem & propter nuptias fit: inanis hic moveretur de denominatione *contractus* disputatio. Ita in *Nov. 119. cap. 1.* specialis contractus appellatur, qui non aliis donationibus sit connumerandus: remissa quoque insinuandi necessitate, quod iterum mutatum per *Nov. 127. c. 2.* ex qua donatio propter nuptias ad sui validitatem requirit insinuationem, non ex parte mulieris, sed tantum ex parte mariti, quatenus is lucrum sperat ex dote. *Auth. eo decursum C. de donat. ante nupt.* Usus insinuationis in dubium vocat GROENEW. *de leg. abrog. lib. 5. tit. 3. p. 170.* consentit DN. de BERGER *in Oecon. juris. lib. 2. tit. 2. p. 276.*

(c) Quætionem, *an uxor sit domina donationis propter nuptias?* ad otiosas imo ad logomachias juris referimus, quamvis in ea ventilanda multi desudaverint. Contra uxoris dominium allegari potest, quod prædia, vel res hujus donationis non donentur vel tradantur statim mulieri, sed assignentur tantum & conscribantur in massam donationis CUJAC. *ad Nov. 61. §. lib. 10. Obs.* quod nullus affectus transferendi domini ad sit *l. 55. ff. de O. & A.* quod ad hanc donationem perficiendam sola conventio sufficiat *Nov. 119. cap. 1. Nov. 61. cap. 1. §. 40. J. de rer. divis.* quod uxor nullos rerum donatarum percipiat fructus *l. 29. C. de Júr. dot.* alias dos viro penitus foret inutilis, si quantum ex dote perciperet, tantum ex donatione amitteret; quod ante *Nov. 61. cap. 1.* maritus facultatem alienandi res donatas habuerit, quæ per allegatam constitutionem, quoad immobilia, ad consensum mulieris post biennium repetendum restricta fuit: quod soluto matrimonio, nullo intercedente de lucranda pacto, donatio ad maritum heredemve ejus revertatur *Nov. 98. c. 2.* Alii dominium quoddam

D 3

uxori

uxori in rebus donatis competere asserunt, moti inprimis ea ratione, quod mulieri permillum sit res donatas vindicare. *l. 29 C. de jure dot. Auth. permilla C. de donat. ante nupt. Nov. 97. cap. 6. § 1. HUBER ad Inst. b. t. n. 8. p. 144. STRUV. in Synt. jur. civ. exerc. 30 § 36. RICHT. incomm. ad Auth. c. 1. p. 528.* Interim non negandum est, eximia uxoris in donatione propter nuptias esse jura. Per illam enim omni modo uxorem de dote securam reddere voluerunt leges: hinc etiam CARPZOV. *P. 2. C. 42. d. 1. dicitur pignus dotis.* Petere eam potest mulier in compensationem dotis, consumpta dote a marito, modo inopia mariti probata sit. *GREVE. p. 1. concl. 83. conf. 1. hoc casu jure praelationis gaudet arg. l. 12. § 1. C. qui pot. in pign. alias si in lucro captando ex donatione illa verferetur, hypotheca mulier jubetur esse contenta, & inter hypothecarios ex tempore collocatur arg. l. cit. § 2. WERNH. Obseru. for. P. VII. Obs. 334.* parumque interest, siue illam hypothecam generalem, siue specialem esse dicamus, *BERGER Oecon. p. 136. JURE SAXONICO ELECTORALI* eo casu uxor, nisi de expressa hypotheca sibi prospexerit, inter chirographarios creditores adeoque in ultima classe locatur: *ORD. PROC. SAX. tit. 43. § 3. RIV. Enunc. b. t. p. 1522.* Præter eam securitatem, quam donatio propter nuptias uxori ratione dotis promittit, in ejus quoque favorem cedit, quod donationem propter nuptias lucretur, si maritus adulterio vel malitiosa desertione causam dederit divortio. *l. 8. § 4. C. de repud. Nov. 117. cap. 9. LAUTERB. diff. de donat. propter nupt. § 73. seqq.* His expostis liquet, jus, quod uxori ex illa donatione competit, minus esse dominio, pignore autem majus: magis tamen ad posterius accedere. Placuit enim legislatoribus, singularia isti donationi indulgere privilegia. Hinc nostro sane sensu corrumpit tota quæstio & inane est litigium, siue ad hoc siue ad illud juris realis genus effectus hujus donationis referas.

(d) Voluit hanc donationem JUSTINIANUS doti & pactis & quantitate æqualem esse *Nov. 97. c. 1. Auth. æqualitas C. de pact. conu.* Exactam leges exigunt æqualitatem, quæ ad tria capita reduci

reduci potest, nempe (1) constitutionis (2) præstationis (3) & quantitatis cum dote æqualis observandæ *l. 5. C. de sec. nupt.* mirum in modum hanc dispositionem extendunt Doctores. Ex ea necessitatem constituendæ donationis propter nuptias inferunt, innixi auctoritati *Arth. dos data C. de donat. ante nupt.* in qua regula quasi juris proponitur: *dos data donationem propter nuptias meretur.* Displicuit hæc sententia HOTMANNO *intr. de dote §. 26.* aliisque imprimis eo argumento, quod Authentica non respondeat Novellæ ex qua desumpta, WISSENBACH *in sylloge errorum Irnerianor. tb. 20.* & quod perperam argumentum ducatur a jure donationis constitutæ ad jus constituendæ. Dissidentium rationes congestit DN. LEYSER. *medit. ad ff. Vol. 5. p. 214.* ulterius argumentantur, qui ex *l. 7. C. de dotis promiss.* uxorem focerum suum ad donationem propter nuptias constituendam cogere, *ibid. n. 2.* & mulierem post mariti mortem donationem propter nuptias, licet eam vivente marito non stipulata fuerit exigere posse defendunt. *ibid. n. 3.* conf. SCIP. GENT. *de donat. lib. 4. cap. 16.* Eadem æqualitas ratione pactorum de dote initorum observanda. Hinc si pactum de lucranda dote intervenerit, nullum autem de donatione propter nuptias, nihilominus pactum dotis trahendum ad donationem propter nuptias, & si forte interpositum aliquod pactum contrarium, in quo amplius mulier, vel maritus, paciscatur, quam sit in dote vel donatione, illa pactio redigenda est ad æqualitatem. De æqualitate quantitatis omnia plana sunt & clara in legibus; observanda tamen est limitatio, quam *l. 6. & l. fin. C. de sec. nupt.* facit; nempe maritum ex priori matrimonio liberos habentem, non posse plus assignare uxori secundæ, quam uni ex liberis non ingratiss, cui minimum dedit: quæ constitutio utrum recepta moribus, ambigendum: De non usu ejus testis est CARPZOV. *P. 2. C. 48. d. 15.* de usu vero testatur LAUTERB. *cit. diff. §. 43.*

§. 6.

Sed an ea omnia in Germaniæ foris obtinent? Habet vernacula voces nonnullas, quæ latinis verbis respondent, (a) si modo

si modo a vocum similitudine genuinum ducere liceat argumentum. Sunt, qui sincere fatentur *(b)* majoribus nostris hanc conventionem nuptialem prorsus incognitam fuisse: non desunt, qui magnum hujus doctrinae jactant usum, & sine discrimine leges justinianeas moribus nostris etiam invitis applicant. *(c)* Medium alii tenere volunt, asserentes, hoc donationum genus usu esse approbatum *(d)* mores autem varias mutationes & insignes differentias introduxisse. Aliis denique, allatas differentias considerantibus, non levis latentis alicujus confusionis & commixtionis diversorum jurium oritur suspicio. Sed videamus primo de illis differentiis. Ad quatuor capita redigi possunt. I. *Jure romano* fundamentum quasi D. P. N. est aequalitas inter dotem & donationem propter nuptias. *Jure germanico* illa aequalitas non requiritur: *(e)* major & minor dote potest esse donatio propter nuptias. II. *Jure romano* donatio illa primario in securitatem dotis fit: *Jure germanico* autem, ut uxor superstes necessariis & dignis alimentis fruatur: *(f)* hinc III. *Jure romano* regulariter ad maritum ejusve heredes transit: *Jure germanico* etiam finito matrimonio apud uxorem remanere solet, *(g)* IV. *Jure romano* donatio propter nuptias non eadem cum dote habebat privilegia, *jure germanico* pene eadem utriusque jura. *(h)* Hæc qui consideraverit, parum ex juris romani observantia superesse videbit: neque longius quærendæ erunt commixtionis causæ & rationes, quæ in *proclivi* *(i)* sunt.

(a) Varia passim occurrunt verba, quæ huc pertinere videntur.

Nota sunt vocabula: *Geoenvermachung*, *Gegenvermachniß*, *Gegensteuer*, *G. gengab*, *Gegenwidmo*, *Widerleantung*, *Widerkehrung*, *Gegens. Gut*, *Zugeld v. LAUTERB. cit. diff. §. 7.*

(b) CUJAC. lib. 5. obs. 4. donationes propter nuptias hodie sunt penitus

- penitus ex usu sublata. SIM. vanLEUWEN *cenfura forenf. lib. 1. cap. 12. p. 43.* GUDELIN. *de jure nov. lib. 1. c. 8.* GROENEW. *ad f. lib. 2. tit. 8. p. 24.* Ex Germanis TILEMANN de BENIGNIS *apofpafm. Synt. 2. dec. 1. vol. 4.* FRANZK. *de laudem. cap. 22. num. 97.* COTHM. *tom 1. Resp. 50. n. 57.* HEIG. *ad f. 3. Inf. de donat.* SCHILT. *Exerc. ad ff. 36. §. 86.* THOMAS. *notæ ad Inf. tit. de donat. conf.* STRYCK. *Uf. mod. lib. 23. tit. 3. §. 13.*
- (c) LAUTERB. *diff. de donat. propter nupt.* BODIN. *diff. de donatione propter nuptias ab erroribus Doctorum vindicata.*
- (d) CARPZOV. *P. 4. C. 21. def. 3.* HOPP. *ad inflit. lib. 2. tit. 7. p. 336.* MEV. *ad jus Lubec. Lib. 1. tit. 6. art. 1. n. 34.*
- (e) In eo pene omnes consentiunt. DN. de BERGER *Oecon. jur. lib. 1. tit. 3. §. 12.* CARPZOV. *P. 2. C. 42. def. 1.* COLER. *decif. 192. n. 4.* KOHL. *de pact. dot. p. 1. n. 62.* LAUTERB. *de donat. propt. nupt. f. 41.* MULL. *ad STRUV. ex. 30. §. 35.* RHET. *ad Inf. b. 1. GAIL. lib. 2. Obf. 77.*
- (f) SCHILT. *exerc. 36. §. 86.* hinc etiam dote non foluta uxor donationem propter nuptias lucratur. LYNCK. *decis. 671.* STRYCK. *U. M. l. cit. §. 17.* RITTERSHUS. *ad Nov. part. 5. cap. 14. n. 7.* CARPZOV. *lib. 6. tit. 1. resp. 5 n. 1.* LAUTERB. *cit. diff. f. 39.* Neque femper requiritur, ut dote constituta donatio propter nuptias fiat KLOCK. *Conf. T. II. Conf. 70. f. 32.*
- (g) Optime hoc obfervatum ab A COSTA *in not. ad Inf. b. 1.* Donationes, *inquit*, quibus hodie utimur in nuptiis contrahendis, quibus nempe fuperviventi conjugii ex conventionione præftatur aliquid, ab his donationibus longe differre docuit THEOD. BALSAMO *ad Nomocan. Photii tit. 13. c. 4.* & ex Latinis GUIDO PAPA noster *decif. 565.* ideoquo deberi etiam dote non foluta, contra id quod de d. p. n. a Iuftiniano constitutum eft, in *Nov. 2. cap. ult.* fingularia quoque leguntur apud EYBEN. *diff. quif. VIII. in Inf. obf. 12. 13.*
- (h) Conferantur dicta §. 2. *lit. d.* Ex eo etiam patet, doctrinam Doctorum, obligari maritum ad constituendam dorem *conf. f. 5. lit. d.* magis convenire moribus Germanorum quam legibus romanis, licet quoque in eis aliquod præfidium fux fententiæ inveniant, qui omnia ex legibus romanis deducere amant.

E

(i)

(i) Certissimum est, recentiores JCtos similitudine illa, quæ inter donationem propter nuptias & dotalitium apparet, seductos fuisse, ut utriusque jura confunderent. EGUIN. BARO ad *Inst. tit. de donat. p. 113*. Jam olim GLOSS. ad *Spec. Sax. lib. 1. art. 20*. hunc errorem erravit verbis: Die dritte Gabe heist man das Selbstgebing, das ist donatio propter nuptias Gabe umb der Ehe willen. Invasit postea hæc confusio nostram jurisprudentiam, seculo imprimis, quo, neglectis patriis moribus, Germani legum peregrinarum studio mancipari omnia jura a Romanis accepisse sibi videbantur. Sane in præsentī negotio non difficulter mores Germanorum cum Justiniani constitutionibus conciliari poterant. Iis enim cautum erat, ut pacta de lucranda dote vel donatione propter nuptias inter conjuges iniri possent. *l. 9. C. de pact. conv. Nov. 97. c. 1. Nov. 2. c. 4.* cum igitur observarent, aliam conjugum esse conditionem in lucrandis dotibus ac jure romano regulariter statuta esset, facillima opera effectus illos juri justiniano incognitos derivare poterant ex pactis dotalibus jure romano permissis. Accedebat juris canonici autoritas, quod *cap. fin. X. de donat. inter vir. & uxor.* ejusmodi pacta rata esse jussert. Hic, ni fallimur, erroris & commixtionis fons & propago.

§. 7.

Non tamen opus habuissent Germani nostri propriorum morum jura in peregrinarum legum Codice quærere. Si rem accuratius & absque romani juris præjudicio contemplari placuisset, facile eratprehendere, obtinuisse in Germanorum nuptiis, quod in aliarum gentium nuptiis, etiam antiquissimarum moribus receptum fuit, ut nempe mariti uxoribus DOTE aliquam constituerent, qua se aliquando mortuo marito digne exhibere possent. Prostant luculenta veterum testimonia, & ut ex multis uno utamur, observari meretur, quod a JULIO CÆSARE de Gallorum

rum moribus disferente *lib. 6. de bell. Gall. c. 19. proditum: Viri, inquit, quantas pecunias ab uxoribus dotis nomine acceperunt, tanta ex suis bonis, æstimatione facta, cum dotibus communicant. Hujus omnis pecuniæ ratio conjunctim habetur, fructusque servantur. Uter eorum vita superavit, ad eum pars utriusque cum fructibus superiorum temporum pervenit.* Si hæc testimonia nimis remota sunt, si nimium exigimus ab ætate, qua veterum monumenta aut latebant, aut negligebantur, mirandum tamen est, quod non vel ex sola nativa & domestica appellatione illorum jurium, quæ in nuptiis observantur, percipere voluerint, morum illorum rationes non ex sanctionibus romanorum, sed patriis consuetudinibus esse petendas. Occurrebant tot germanica nomina & verba, quæ ex Latio in Germaniam pervenisse, aliquem somniare posse vix credibile videbatur. Huc referenda MORGENGABA, DOTALITIUM, DONARIUM, GERADA, *Mußtheil* aliaque quæ vel ex ipso sono originis germanicæ esse, facile deprehendi potuissent, nisi illo tempore pro singulari artificio fuisset habitum, Germanorum mores jurisprudentiæ romanæ inferre & in ea primam genuinam illorum faciem perdere. Hæc in præsentī materia ulterius demonstrari possent, si liberum esset ad speciora progredi, & in diversam DOTIS GERMANICÆ DONATIONUMQUE CONJUGALIIUM conditionem inquirere. Id vero nostrum jam non patitur institutum, perspicientibus, quam vastus & difficilis hic labor supersit, quem paucis & angustis dissertationis academicæ plagulis absolvere, non permittitur. Placuit in allatis generalioribus acquiescere, & de eo tantum, quod recentior jurisprudentia DONATIONEM PROPTER NUPTIAS appellare solet, paucis dixisse.

F I N I S.

CON.

CONSPECTUS DISSERTATIONIS.

§. I. In matrimonio jure naturali est societas, & potest etiam esse communio bonorum.

An communio bonorum absolute in matrimonio esse debeat? lit. a.

An jure antiquo romano vera adfuerit bonorum communio: de conventionione uxoris in manum mariti: diversa uxorum apud Romanos conditio: an l. i. ff. de actione rer. amot. agat de uxore, quæ in manum convenisset, lit. b.

Mutatio juris in republica Quomodo differat in manus convenire & in matrimonium convenire. An suspecta Triboniani lectio lit. c.

Divortiorum apud Romanos frequentia: inde cautionum & stipulationum de restituenda dote origo lit. d.

Divisio bonorum in dotalia, paraphernalia & receptitia: necessitas dotandi: mariti jura in dotem, si uxor in ejus manus convenisset: origo duplicis domini in dote, an juri romano divisio in bona paraphernalia & receptitia sit nota, de communione paraphernalia, lit. e.

§. II. JURE GERMANICO an olim fuerit communio bonorum?

Fulgo creditur moribus germanicis antiquis communionem quandam obtinuisse. Origo hujus communionis non ex jure romano, neque canonico provenit: an ob favorem commerciorum introducta lit. a.

Testimonia de communione bonorum hodie recepta. lit. b.

Communio bonorum hodie quidem in variis Germaniæ provinciis obtinet, sed non pari ratione. Vera interpretatio textus Saxonici juris lib. i. art. 31. Mann und Weib haben n'cht gezwelt Gut; lectio ex antiquissimo Codice restituitur, an argumentum a communione ad societatem deduci queat. Differentia in communione bonorum ratione temporis a quo durationis, objecti, effectus. lit. c.

An Germanis divisio in bona dotalia, paraphernalia & receptitia fuerit cognita. Recepta hac divisione magna jurium in Germania orta fuit commixtio. lit. d.

§. III. Romani donationes ante nuptias jure suo recipiunt

unt: differentia cum donationibus inter virum & uxorem, cum arrha & aliis sponsalitiis muneribus.

Duplex donatio inter virum & uxorem jure romano: historia prohibitarum donationum: vera prohibitionis causa, origo & progressus donationis propter nuptias lit. a.

Arrhæ descriptio; differentia a donatione propter nuptias: an a coemtionem veteri uxorum descendat: quod negatur. lit. b.

Varia vocis sponsaliorum significatio, quænam dicantur munera sponsalitia: de osculo desponsatorum. lit. c.

§. IV. An moribus GERMANORUM subsistant donationes inter virum & uxorem: de donis antenuptialibus & arrhis.

Donationes inter virum & uxorem videntur etiam jure germanico prohibita lit. a.

Tutela mariti in uxorem usufructuaria. textus Spec. Sax. lib. 1. art. 31. explicatur. Vormundschafft, quid jure germanico significet. lit. b.

Jus antiquum germanicum certo modo permittit donationes inter virum & uxorem. lit. c.

An juramento confirmatae donationes valeant. lit. d.

De arrha ex moribus germanicis; de voce Mahlschag, differentia juris arrharum romano & germanico jure lit. e.

Sponsalitia largitas in Germania vox ambigua. lit. f.

§. V. De Donationis propter nuptias jure ex legibus romanis.

Historia hujus juris remissive. lit. a.

An vera sit donatio: an insinuanda. lit. b.

An uxor donationis propter nuptias domina: quando eam petere ac vindicare possit, de jure praelationis & hypothecæ in illa donatione lit. c.

An semper æqualitas juris inter dotem & donationem propter nuptias obtineat, an maritus cogi possit ad constituendam donationem propter nuptias. De pactis dotalibus. De usu. §. & l. fin. C. de sec. nupt. lit. d.

§. VI. An hæc in Germaniæ foris obtineant: diversæ Doctorum sententiæ. De differentiis, quæ jure romano & germanico hoc loco tradi solent.

Verba Germanica quæ ad donationem propter nuptias trabuntur. lit. a.

Testimonia *J*Ctorum qui usum
hujus donationis non obtine-
re statuunt. lit. b.

Testimonia *J*Ctorum qui ma-
gnum usum hujus doctrinae
superesse dicunt. lit. c.

Testimonia *S*criptorum, qui ali-
quem modo usum hujus do-
nationis observari volunt.
lit. d.

*J*ure Germanico æqualitas in-
ter dotem & donationem pro-
pter nuptias non observatur.
lit. e.

An ad donationem propter nu-
ptias requiratur absolute
constituta dos. lit. f.

An donatio propter nuptias a-
pud uxorem remaneat: de do-
natione, quæ super vitam ap-

pellatur. Testimonium A Co-
stæ. lit. g.

An necessitas constituendi do-
tem uxori ex jure germanico
demonstrari possit. lit. h.

Commixtio donationis propter
nuptias & dotalitii. Causæ
hujus confusionis indicantur.
lit. e.

S. VII. JURE GERMANICO
donationes variæ inter
conjuges fieri solent. Te-
stimonium ex Julio Cæsa-
re. Maritus dotabat uxo-
rem. Illæ donationes re-
spiciebant primario futu-
ram uxoris post mortem
mariti sustentationem. Cur
ad specialiora non fiat pro-
gressus.

FINIS.

COROL.

COROLLARIA.

- I. **N**on datur lex naturæ, quamvis non negemus dari jus naturæ.
- II. Non ineptæ aut juri naturali contrariæ sunt prohibitiones de non ineundo matrimonio.
- III. Rejicienda est distinctio inter dolum circa essentialia & accidentalia matrimonii commissum: neque ille solus vitiat consensum.
- IV. Jure naturali error circa virginitatem commissus non invalidum reddit matrimonium.
- V. Matrimonium indissolubile esse, non demonstrari potest ex jure naturali.
- VI. Imperium mariti in uxorem ex præcepto legis naturalis non probari potest: neque femina ad imperium gerendum inepta haberi debet.
- VII. Femina regno præesse potest: quod probant multarum gentium consuetudines.
- VIII. Gerada præfenti familiarum in Germania statui minime convenit, & non male in quibusdam locis abrogata est.
- IX. Dos ad substantialia matrimonii non pertinet & inutile est argumentum ex *l. 3. ff. de jure dot. derivatum.*

COROLLARIA

- I. Non est lex naturalis, quoniam non negatur de
 ita natura.
- II. Non est lex, sed iuri naturalis contraria, sed prohi-
 bitio de non faciendo matrimonium.
- III. Necessaria est distinctio inter dolum et error
 in his & accidentibus matrimonii committuntur: ne-
 que ille solus vitia constituit.
- IV. Necessaria est error circa vi naturalem committis
 non in gradum reddit matrimonium.
- V. Matrimonium indissolubile esse non demonstrari
 potest ex iure naturali.
- VI. Imperium mariti in uxorem ex precepto legis na-
 turae non probari potest: a viro femina ad
 imperium perducitur in ea libere debet.
- VII. Imperium regno potest per
 rationem gentium constitui.
- VIII. Quia per se naturaliter in Germania statu
 minime continetur & non male in quibusdam lo-
 cis abrogatur.
- IX. Dos ad substantiam matrimonii non pertinet &
 igitur est argumentum ex l. 3. ff. de
 dotacione.

APPENDIX.

QVia per totam disputationem id vnice actum est, vt ostenderetur, *separationem* a paternis laribus *nuptiasque* filiarum haud esse *emancipationis* speciem, necessarium fuit, commune præiudicium ante omnia destruere, quo quidam decepti credunt, omnem modum, quo liberi sui iuris fiunt, posse dici *emancipationem*, vel etiam liberos quomodocunque sui iuris factos *capitis deminutionem* pati, vnde peculiares effectus in iure Romano, *emancipatione* proprii, fluebant. Maioris illustrationis gratia adhuc quosdam textus adiiciam, qui egregie hoc thema illustrent. Primus est VLPIANI in l. 3. in f. ad SC. Maced. qui de ea questione agit, vtrum si filius sui iuris quomodocunque factus mutuum contraxerit, SCto Macedoniano iuuetur, an vero is demum, qui *emancipatione* liberatus est a patria potestate? Respondet: *si a filio familias stipulatus sim, patrifamilias facto crediderim: siue capite deminutus sit. siue morte patris, vel alias sui iuris sine capitis deminutione fuerit effectus: debet dici cessare SCtum, quia mutua iam patrifamilias data est.* Ex hoc textu euidentissimum est, (I) filiumfamilias sui iuris factum fuisse vel cum *capitis deminutione*, vel sine illa: prius contingebat sola *emancipatione*; posterius vero reliquis tollendi patriam potestatem modis. Quia itaque *separatio* & *nuptie* hodie sunt noui prorsus modi tollendi patriam potestatem, ex penu iurisprudentiæ Germanici depromti, palam est, illos non ad primam sed secundam classẽ, qua liberi sui iuris fiebant *sine capitis deminutione*, esse referendos, adeoque omnes effectus *capitis deminutionis* in his cessare. (II) Constat quoque ex hoc textu, effectus quosdam inde promanasse, quod liberi sui iuris fierent, licet capite haud deminuerentur, tales scilicet, qui ex *statu nouo*, quo aucti erant, fluebant, qui tamen per se non inducebat *capitis deminutionem*. Hæc producebat proprios effectus, qui minime
F appli-

applicari poterant omnibus illis, qui sui iuris citra *emancipationem* facti fuerant, prout p. 15. 23. obseruauit. Secundus textus est eiusdem VLP IANI in l. 1. §. 4. *quand. de pecul. act. annalis est* ita aientis: *alienatio autem & manumissio ad seruos pertinet non ad filios; mors autem tam ad seruos quam ad filios refertur, emancipatio vero ad solum filium. Sed etsi alio modo sine emancipatione desierit esse in potestate, annalis erit actio.* Rursus hic ICTUS distinguit *emancipationem* vt *capitis deminutionem*, singularemque modum tollendi patriam potestatem, a reliquis modis, quibus quidem sui iuris liberi fiebant, sed absque capitis deminutione. In adducto vero casu effectus idem omnibus modis tributus erat, quod eo ipso, quo sui iuris fiebant, non quo *emancipabantur*, desinerent peculium habere, & ita annalis actio *de peculio* necessaria esset. Recte vero ANTONIVS FABER in *ration. ad cit. l.* ita philosophatur: *est emancipatio proprius ac specialis quidam liberandi filii a patria potestate non generalis, qui aliis quoque modis conuenire possit, in quibus scilicet emancipatio nulla interueniebat.* Atqui in *separatione* hodierna & *nuptiis* nulla prorsus nec vera nec ficta emancipatio interuenit, ergo nec peculiare eius effectus eidem tribui possunt. Tertius textus est eiusdem VLP IANI in l. 2. in f. *quod cum eo qui in aliena potest.*; vbi itidem agit de iis, qui citra *emancipationem* sui iuris facti erant. In his tribus textibus idem effectus omnibus modis, quibus liberi sui iuris fiunt, attribuuntur, quia scilicet tales erant, vt ex *novo statu*, quo antea erant liberi, fluere; ast *emancipatio* peculiare adhuc habebat effectus, qui iura liberorum admodum diminuiebant, adeoque ratio dubitandi inde desumebatur, vtrum quod de *emancipatis* in iis textibus speciatim constitutum erat, etiam ad eos, qui alio modo sui iuris facti erant, applicari posset?

DVm cathedram sacrae Themidos, Do-
ctissime, scandis,
Ingenii & vires pandis, amice Tui.
Me pietas impellit, amor venerabilis vrget,
Pectore latanti fundere vota Tibi.
Sed quam multa Tibi vellem, tamen arida
longos
Me prohibet numerisnectere vena no-
dos.
Hinc qua possum, applaudo Tibi preuiore
Camcena,
Inceptisque Tuis prospera vota precor.
Maeste animo forti plura his superaddere
perge,
In patriæ laudes, in patris atque decus.

*Ita Nobilissimi Domini Candidati, amici
conterranei que sui suauissimi cona-
tibus egregiis animitus applausit*

CAROL. FRID. GERVINVS

Meissenheimio-Bipontinus
LL. Cultor.

ESt merces sua, sunt sua præmia pulchra
labori,
Hæc Tibi cognitio, hæc vsus, amice,
probat.

F 2

Et

Et quia gustasti radices ante molestas
Doctrinae & duram, cultor, amaritiem.
Has Tibi iam merito dat Iustinianus hono-
res,

Iusta que nunc læta mente brabea capis.
Gratulor inde Tibi, quid enim hæc, Do-
ctissime amice,

Sincerae mentis candida signa negem?
Gratulor hos lætabundo Tibi pectore ho-
nores,

Quos vnquam obscurent tempora nulla
precor.

*Hicse Candidato Nobilissimo amico at-
que conterraneo suo honoratissimo
mentem suam aperire voluit*

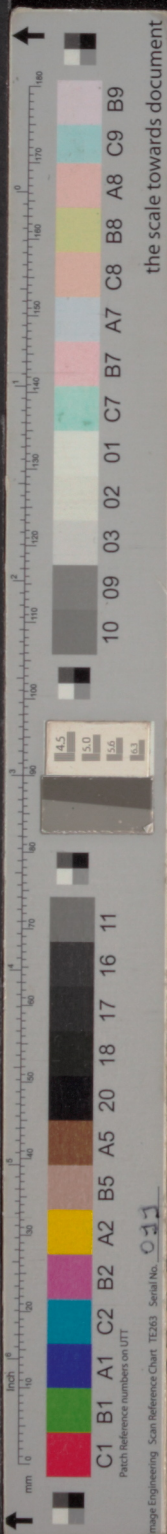
IOH. PHIL. SCHWEBEL,
Bipontinus, LL. Cultor.

33. Malthusar, pragr. vna Lupa dno Rrautzi quoy Criski.
34. Malthusar, pragr. vna Lupa dno Cuiuslibet Criski.
35. Truber, de excussione sinistrarum, nua Lupa Cuiuslibet Criski.
36. Truber, de clausula codicillari.
37. Tresenreuter, de his qui heredes institui prohibentur.
38. Trues, de superstitionis conditoribus et propagatori-
bus.
39. Trues, logomachia in iuris naturae doctrina.
40. Trues, de decore gentium circa belli initia.
41. Trues, de auctoritate et fide gentium et republ.
Hann. Credit dno Malthus und Rrautzi.
42. Tribbechorius de commerciis.
43. — — — — —
44. Trier, de iure stipulae civitatis Francofurtanae ad Viadrum.
45. Trier, de officio Ordinarii in academiis.
46. Troppanneger, de potestate electorum et principum im-
perii circa ius nobilitatis subditis suis conferendis.
47. Troppanneger, de dote non promissa praestanda.
48. Troppanneger, de momento temporis.
49. Melis, an fideicommissarius suorum rerum fidei com-
missariam dominus sit, proptereaque non ex venditi-
one aut permutatione rei fidei commissi subjectae ac-
quisitam licet fuerit, a possessore inter medio gravato, post-
modum alienata nihilominus tanquam rem fidei com-
missi subjectam, a tertio possessore iudicare possit.

50. Helis, de ^{jura} separatione in concursa Creditorum et utrum
huc jus in Saxonia superiori etiam post quinquennium locum
habeat.
51. Helis, quousque parentibus licitum sit liberis suis hereditatem de-
trahere et quid ad voluntatem parentum maxima nuncupati-
one probanda requiratur?
52. Helis, si quis nomen ipsum sub condit. evocationis acceptet, an
et qualem actionem habeat acceptans, adnegas eundem periculo exponen-
te: etc.
53. Helis, in quantum et quibus modis uxor pro marito valide se obliga-
re queat? et quid hac in re cum primis in Saxonia superiori sit
jura?
54. Helis, quousque superstes conjux, altera parte defuncta, in hono-
rum suppressione defendi, capere ipsi competere queat?
55. Helis, an foris cum tertio contrahentis beneficio divisionis
gaudent?
56. Hoffmann. de origine, progressu et natura jurisprudentiae
criminalis: germanicae.
57. Hoffmann, de revocatione testamentorum ex juris germanici
principiis explicata.
58. Hoffmann de coemeteriis ex arboribus tollendis, non videri legibus
des Götter, Kaden und der Hütten.
59. Hoffmann. de communicationis bonorum conjugum non nati-
re atque principiis.
60. Hoffmann, de jure separandi aliorum a fundo
61. Hoffmann, de donationibus propter nuptias.
62. Hoffmann, de jure consuetudinis.
63. Hoffmann, de die ac nocte nuptiali, non dum Geyzist Jura
und der Brautnacht.

TIONIBUS PROPTER NUPTIAS.

35

rente lib. 6. de bell. Gall. c. 19. proditum:
ntas pecunias ab uxoribus dotis nomine acce-
tis bonis, æstimatione facta, cum dotibus com-
omnis pecuniæ ratio conjunctim habetur, fru-
ter eorum vita superarit, ad eum pars utrius-
uperiorum temporum pervenit. Si hæc testi-
ta sunt, si nimium exigimus ab ætate, qua
enta aut latebant, aut negligebantur, mi-
quod non vel ex sola nativa & domestica
um jurium, quæ in nuptiis observantur,
nt, morum illorum rationes non ex san-
um, sed patriis consuetudinibus esse pe-
ebant tot germanica nomina & verba, quæ
aniam pervenisse, aliquem somniare pos-
debatur. Huc referenda MORGEN-
ALITIUM, DONARIUM, GE-
eist aliaque quæ vel ex ipso sono originis
facile deprehendi potuissent, nisi illo tem-
i artificio fuisset habitum, Germanorum
ntiæ romanæ inferre & in ea primam ge-
aciem perdere. Hæc in præsentī mæc-
nstrari possent, si liberum esset ad specia-
& in diversam DOTIS GERMANI-
LONUMQUE CONJUGALIIUM
mirere. Id vero nostrum jam non pati-
rsipientibus, quam vastus & difficilis hic
nem paucis & angustis dissertationis aca-
bsolvere, non permittitur. Placuit in alla-
is acquiescere, & de eo tantum, quod
udentia DONATIONEM PRO-
TIAS appellare solet, paucis dixisse.

F I N I S.

CON.